

Dosarul nr. 2ra-804/21

Prima instanță: Judecătoria Criuleni sediul central (jud. A. Bologan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, V. Mihaila, I. Cotruță)

DECIZIE

28 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Vasile Diaconu

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Vutcărău împotriva lui Vasile Diaconu cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Vasile Diaconu și menținută hotărârea din 19 octombrie 2020 a Judecătoriei Criuleni sediul central, prin care acțiunea a fost admisă

constată:

La 16 aprilie 2019, Valeriu Vutcărău a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vasile Diaconu cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 30 martie 2016, a oferit pârâtului Vasile Diaconu un împrumut în mărime de 150 000 de lei, cu obligația de a-l restitui până la 1 iunie 2016.

La data scadentă, pârâtul nu și-a onorat obligația și până la sfârșitul anului 2018, promitea restituirea împrumutului.

Reieșind din faptul că pârâtul se eschiva de la întoarcerea sumei împrumutate, la 29 octombrie 2018, a expediat în adresa lui Vasile Diaconu o somație cu solicitarea de restituire a împrumutului.

Astfel, prin răspunsul expediat la 5 noiembrie 2018, pârâtul neagă totalmente existența împrumutului, motivându-și răspunsul cu faptul că din conținutul recipisei

întocmită la 30 martie 2016 nu rezultă că ar fi rămas dator anume lui Valeriu Vutcărău.

A considerat că pârâtul confirmă reaua-credință a sa din momentul alcătuirii recipisei, or, inițial, textul recipisei menționate a fost amplasat de către Vasile Diaconu la mijlocul filei și pe motiv că nu se încadra pe pagina respectivă, a întors foia și pe verso a mai scris odată, dar fără numele creditorului, indicând cu totul o altă sumă de împrumut, însă, dânsul nu a observat acțiunile manipulatorii, fiind sigur de onestitatea pârâtului.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 512-514, 602, 709, 867 Cod civil, art. 94, 176, 177 CPC.

A solicitat încasarea de la Vasile Diaconu în beneficiul său a datoriei în mărime de 150 000 de lei și a cheltuielilor judiciare formate din plata taxei de stat în mărime de 4 500 de lei și plata pentru asistența juridică acordată de avocat în mărime de 5 500 de lei.

Prin hotărârea din 19 octombrie 2020 a Judecătoriei Criuleni sediul central, a fost admisă acțiunea.

Au fost încasate de la Vasile Diaconu în beneficiul lui Valeriu Vutcărău datoria în mărime de 150 000 de lei și cheltuielile judiciare în mărime de 10 000 de lei, iar în total suma de 160 000 de lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Vasile Diaconu a constatat-o cu apel.

Prin referința depusă la apelul declarat de Vasile Diaconu, Valeriu Vutcărău a solicitat respingerea apelului, precum și încasarea de la Vasile Diaconu în beneficiul său a dobânzii de întârziere în sumă de 120 262,66 de lei și a cheltuielile de asistență juridică în mărime de 1 500 de lei.

Prin decizia din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Vasile Diaconu și menținută hotărârea primei instanțe.

Au fost încasate de la Vasile Diaconu în beneficiul lui Valeriu Vutcărău cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 1 500 de lei.

A fost restituită cererea intimatului Valeriu Vutcărău privind încasarea dobânzii de întârziere în valoare de 120 262,66 de lei din motivul că a fost înaintată o nouă pretenție neexaminată în primă instanță.

La 30 martie 2021, Vasile Diaconu a declarat recurs împotriva deciziei din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, precum și încasarea de la intimat în beneficiul său a cheltuielilor judiciare în sumă de 3 375 de lei pentru achitarea taxei de stat la depunerea cererii de apel și a sumei de 2 250 de lei pentru taxa de stat la depunerea cererii de recurs.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu actele judecătorești recurate, considerându-le ilegale și neîntemeiată.

A menționat că Valeriu Vutcărău a solicitat încasarea sumei de 150 000 de lei în baza unei recipise dubioase din care nu este posibil de a determina obiectul raportului juridic enunțat de către acesta, or obiectul raportului juridic trebuie să fie

determinat sau determinabil, iar actul juridic trebuie să conțină suficiente elemente pentru individualizarea naturii lui.

Astfel, la 30 martie 2016 nu a primit de la Valeriu Vutcărău careva sume de bani cu titlu de împrumut, ci invers, dânsul i-a împrumutat lui Valeriu Vutcărău suma de 8 000 de dolari în anul 2015, în baza contractului de împrumut din 10 august 2015.

Recipisa anexată de către Valeriu Vutcărău nu confirmă încheierea unui contract de împrumut între el și Valeriu Vutcărău, deoarece din conținutul acesteia nu se desprinde concret suma împrumutului (300 000 de lei sau 150 000 de lei) și persoana față de care ar fi existat datoria, fiind înscrise clauzele în mod neclar și pe pagini diferite și cu conținut contradictoriu.

Având în vedere prevederile art. 210 alin. (1), (2) și 211 alin. (1) Cod civil, a considerat că în baza recipisei înaintate de către Valeriu Vutcărău nu se atestă existența raporturilor obligaționale de împrumut pretinse de către acesta.

La fel, a evidențiat că prin hotărârile instanțelor judecătorești a fost deposedat în mod ilegal de o sumă totală de 160 000 de lei, având astfel un interes ce constituie un „bun” în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO.

Astfel, a considerat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au încălcat dreptul lui de proprietate.

Instanța de apel nu a răspuns detaliat la argumentele importante invocate de el în apel.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au motivat insuficient hotărârile judecătorești, care au fost în contradicție cu circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei.

Astfel, prima instanță și instanța de apel nu s-au expus detaliat și motivat asupra argumentelor invocate cu privire la aspectul neclar și dubios al recipisei, precum și a cunoștințelor juridice ale lui Valeriu Vutcărău privind întocmirea corectă a unui contract de împrumut.

Prin urmare, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, pe care prima instanță și instanța de apel le-au considerat constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente, concluziile expuse în hotărâre fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii, iar normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

La 22 aprilie 2021, Valeriu Vutcărău a depus referință la recursul declarat de Vasile Diaconu, solicitând considerarea recursului inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 30 martie 2021 împotriva deciziei din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

După cum denotă actele cauzei, Vasile Diaconu înaintând prezenta acțiune în judecată împotriva lui Vasile Diaconu, a solicitat încasarea de la Vasile Diaconu în beneficiul său a datoriei în mărime de 150 000 de lei și a cheltuielilor judiciare formate din plata taxei de stat în mărime de 4 500 de lei și plata pentru asistența juridică acordată de avocat în mărime de 5 500 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea și a încasat de la Vasile Diaconu în beneficiul lui Valeriu Vutcărău datoria în mărime de 150 000 de lei și cheltuielile judiciare în mărime de 10 000 de lei, iar în total suma de 160 000 de lei.

Judecând apelul declarat de Vasile Diaconu, instanța de apel a respins apelul declarat și a menținut hotărârea primei instanțe. A încasat de la Vasile Diaconu în beneficiul lui Valeriu Vutcărău cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 1 500 de lei. A restituit cererea intimatului Valeriu Vutcărău privind încasarea dobânzii de întârziere în valoare de 120 262,66 de lei din motivul că a fost înaintată o nouă pretenție neexaminată în primă instanță.

Verificând legalitatea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, instanța de recurs constată că, instanțele de judecată ierarhic inferioare, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și având la bază cumulul de probe administrate la caz, corect au ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii lui Valeriu Vutcărău.

Astfel, după cum se constată la caz, Valeriu Vutcărău pretinde la încasarea din contul lui Vasile Diaconu în beneficiul lui a împrumutului în mărime de 150 000 de lei, în temeiul recipisei din 30 martie 2016.

Conform dispozițiilor art. 867 Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Așadar, din esența normei de drept enunțate este de înțeles că contractul de împrumut reprezintă o înțelegere (acord) conform căreia împrumutătorul se obligă să dea în proprietate împrumutatului bani sau alte bunuri fungibile, iar ultimul se obligă să restituie aceeași sumă de bani sau bunuri de acelaș gen, calitate sau cantitate.

Contractul de împrumut are caracter consensual, considerându-se valabil încheiat din momentul când părțile au convenit asupra clauzelor esențiale ale lui.

Recipisa sau alt înscris nu pot servi drept temei pentru încasarea sumei împrumutului, dacă aceste înscrisuri nu conțin informații despre părțile contractului de împrumut și despre suma concretă a împrumutului, astfel că înscrisul respectiv reprezintă expunerea unui act juridic civil și, în consecință, urmează să corespundă exigențelor legale, inclusiv referitor la clauzele esențiale ale acestuia.

Raportând aceste particularități la circumstanțele speței, instanța de recurs remarcă că din versoul recipisei din 30 martie 2016, rezultă că Vasile Diaconu s-a obligat să restituie lui Valeriu Vutcărău suma de 300, ulterior tăiată cu stiloul, iar pe partea recto (din față) a recipisei Vasile Diaconu a consemnat că a rămas dator cu 150 000 de lei, până la data de 1 iunie 2016.

Astfel fiind, este mai mult decât vizibil faptul că recipisa din 30 martie 2016, confirmă existența contractului de împrumut între Valeriu Vutcărău și Vasile Diaconu, or, din conținutul recto (din față) -versoul recipisei din 30 martie 2016 semnată de către Vasile Diaconu, rezultă cu certitudine că Vasile Diaconu a confirmat datoria sa de 150 000 de lei, garantând rambursarea acesteia până la 1 iunie 2016 (f. d. 17).

În acest aspect, instanța de recurs consideră lipsite de suport alegațiile recurentului Vasile Diaconu din cererea de recurs, precum că la 30 martie 2016 nu a primit de la Valeriu Vutcărău careva sume de bani cu titlu de împrumut.

Mai cu seamă că după cum corect au stabilit și instanțele de judecată ierarhic inferioare, la data adresării în instanța de judecată, recipisa în original supusă litigiului, semnată de către Vasile Diaconu se afla la Valeriu Vutcărău.

Aici nu se poate trece cu vederea nici faptul că, deși în ședința de judecată a primei instanțe din 21 ianuarie 2020, Vasile Diaconu a susținut că scrisul din recipisă nu-i aparține, dar seamană cu a lui și doar expertiza grafologică poate constata dacă este a lui sau nu acest înscris, la solicitarea reprezentantului lui Valeriu Vutcărău, avocatului Feodot Zumbreanu cu privire la dispunerea efectuării expertizei grafologice, Vasile Diaconu a solicitat respingerea acestui demers fără careva motivare (f. d. 64 verso).

Mai mult decât atât, la caz, nu pot fi reținute nici alegațiile lui Vasile Diaconu din cererea de recurs, precum că recipisa anexată de către Valeriu Vutcărău nu confirmă încheierea unui contract de împrumut, deoarece din conținutul acesteia nu se desprinde concret suma împrumutului.

Or, în conținutul recipisei din 30 martie 2016 este indicată clar suma care i-a fost împrumutată, în care însuși Vasile Diaconu a scris cu litere „o sută cinci zeci mii lei”.

Prin urmare, instanța de recurs consideră că incidente speței au prevederile art. 871 Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, potrivit cărora împrumutul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Raportând la caz aceste prevederi legale în coroborare cu dispozițiile art. 572 alin. (1) și (2) Cod civil, care statuează că temeiul executării rezidă în existența unei obligații, iar obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, instanța de recurs constată că Vasile Diaconu nu și-a onorat obligațiile de restituire a împrumutului.

Față de toate aceste considerente, instanța de recurs constată corectitudinea soluției instanțelor de judecată ierarhic inferioare cu privire la temeinicia cerinței lui Valeriu Vutcărău cu privire la încasarea din contul lui Vasile Diaconu în beneficiul lui Valeriu Vutcărău a datoriei în mărime de 150 000 de lei.

Distinct de cele menționate mai sus, având în susținere jurisprudența CtEDO și anume cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995, unde Curtea a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în cererea de recurs în sensul celor descrise.

În context, instanța de recurs notează și prevederile art. 94 alin. (1) CPC, potrivit cărora instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar în conformitate cu dispozițiile art. 96 alin. (1), (1¹) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Prin prisma normelor de drept enunțate, instanța de recurs atestă că instanțele de judecată ierarhic inferioare just au încasat din contul lui Vasile Diaconu în beneficiul lui Valeriu Vutcărău cheltuielile de judecată sub formă de taxă de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 4500 de lei, în baza ordinului de încasare a numerarului nr. 24368300 din 16 aprilie 2019, suma de 5500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată de către avocatul Feodot Zumbreanu în prima instanță și suma de 1500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată de către avocatul Feodot Zumbreanu în instanța de apel, ca fiind cheltuieli necesare și rezonabile pentru acordarea asistenței juridice în prezentul litigiu.

În susținerea acestei opinii se va reține și jurisprudența CtEDO (cauza Iatridis contra Greciei) care constată că la determinarea cheltuielilor și plăților de rambursare reclamate, instanța apreciază dacă aceste cheltuieli au fost reale, necesare și rezonabile referitor la mărimea lor, numărul orelor de muncă a reprezentantului, precum și tariful aplicat per oră.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că atât decizia instanței de apel, cât și hotărârea primei instanțe sunt întemeiate, iar temeiurile invocate de către recurent sunt lipsite de suport legal, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de Vasile Diaconu.

Se menține decizia din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 octombrie 2020 a Judecătoriei Criuleni sediul central, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Vutcărau împotriva lui Vasile Diaconu cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Ala Cobăneanu